

# Xarxes Locals de Transport:



recomanacions per a legisladors

# Xarxes Locals de Transport:

## Una manera nova i efectiva d'afrontar els problemes de transport

Una Xarxa Local de Transport (LTPN per les seves sigles en anglès) és:

**“Un grup, o xarxa, d'organitzacions que s'uneixen per compartir recursos i idees per dissenyar i implementar un pla de mobilitat a l'àrea on es troben implantades.”**

On un pla de mobilitat és:

**“Un conjunt de mesures adaptades a les necessitats de les diferents organitzacions individuals i destinades a promoure opcions de transport més sostenibles i eficients reduint la dependència del cotxe en els desplaçaments.”**

Les LTPN representen un pas endavant respecte l'enfocament tradicional dels plans de desplaçament desenvolupats a títol individual. Representen una alternativa ràpida, econòmica i efectiva a l'hora de resoldre els problemes de transport locals. En concret, les LTPN proporcionen un benefici més important a les organitzacions participants que els plans individuals, gràcies a la major capacitat d'actuació de la xarxa, alhora que requereixen una menor implicació de les entitats involucrades.

Les LTPN es poden implementar en àrees com ara polígons industrials, centres urbans, zones escolars o zones residencials. Són específics per una àrea tant en la seva aplicació com en els seus efectes.

Els motius més habituals per implementar una LTPN són els següents:

- Proporcionar un millor accés a l'àrea pels treballadors, estudiants, proveïdors i clients;
- Millorar la imatge de l'organització a través de la reducció dels impactes negatius a nivell local;
- Demostrar el compromís amb la salut i el benestar dels treballadors.

En resum, les LTPN suposen un esforç conjunt per proporcionar solucions compartides a problemes comuns.

### A qui va adreçada aquesta guia?

Aquesta guia està dirigida als legisladors d'arreu d'Europa, oferint una sèrie de recomanacions per al disseny de polítiques locals, regionals, nacionals i europees que fomentin l'adopció generalitzada de les LTPN a tots els països europeus.

Altres publicacions d'aquesta sèrie són:

- Xarxes Locals de Transport: una guia pràctica d'implementació
- Xarxes Locals de Transport: avaluació de la transferència de polítiques

Aquests informes han estat realitzats en el marc del programa Intelligent Energy Europe que ha finançat la implementació del projecte TRAVEL PLAN PLUS.

Un resum dels resultats d'aquest projecte està disponible en anglès, holandès, hongarès, suec, català, castellà, francès i alemany.



# El projecte TRAVEL PLAN PLUS

## Conclusions principals

TRAVEL PLAN PLUS<sup>1</sup> és l'acrònim del projecte europeu "Millora de l'eficiència energètica mitjançant plans de desplaçament locals". L'objectiu del projecte és promoure l'eficiència energètica a la UE a través de la creació de quatre Xarxes Locals de Transport a diversos països europeus i promoure la seva difusió arreu d'Europa.

TRAVEL PLAN PLUS identifica cinc tipus de LTPN que van des de les LTPN informals, com ara les Associacions del Transport Veïnal, a les LTPN molt formals, per exemple Associacions de Gestió del Transport, que es basen en les aportacions financeres de les organitzacions que integren la LTPN.

Com a resultat de les experiències de planificació, implementació, seguiment i avaluació de les LTPN creades en el marc del projecte, les principals **recomanacions pràctiques** que se'n poden extreure són les següents:

- Les LTPN només són viables quan hi ha una necessitat d'acció clara, a partir d'una motivació ben definida per part de les organitzacions locals. Aquest és un punt de partida essencial;
- Les LTPN són una estratègia orientada a les persones per la gestió de la mobilitat, on la comunicació és un factor clau;
- Escoltar les necessitats de les organitzacions de l'àrea i proporcionar solucions a curt termini demostrarà l'efectivitat d'una LTPN reduint el temps necessari per la seva implementació;
- L'estudi dels codis postals dels usuaris, mitjançant l'ús de sistemes d'informació geogràfica (SIG), proporciona una eina senzilla per revisar les opcions de transport disponibles i, a la vegada, és un recurs que facilita iniciatives per compartir el cotxe o per incrementar l'ús de l'autobús. També és una eina per posar en relació les organitzacions de la LTPN i els usuaris.

I les principals **recomanacions** en termes d'iniciatives **polítiques** són:

- El concepte de les LTPN ha d'estar vinculat al transport, l'economia, l'ordenació del territori i les polítiques de sostenibilitat;
- Per a nous desenvolupaments territorials la creació d'una LTPN hauria de formar part del procés de planificació;
- Cal identificar els representants polítics amb capacitat de donar suport a les LTPN i d'impulsar la seva difusió arreu d'Europa;
- Establir línies de finançament públic per ajudar a les ciutats i regions en l'aplicació inicial de la LTPN;
- Donar suport a la difusió de bones pràctiques a escala europea per tal d'il·lustrar i difondre'n els beneficis.

TRAVEL PLAN PLUS ha utilitzat el sistema de **seguiment i avaluació** basat en el projecte europeu SUMO.

Les principals conclusions són:

- Implicar a les organitzacions clau pot requerir temps i persistència, particularment en països on el concepte de pla de desplaçaments no es troba gaire estès. Tot i així val la pena l'esforç;
- Una vegada establertes i en funcionament, les LTPN esdevenen una eina clau per assolir els objectius locals;
- Els objectius han de ser suficientment ambiciosos, però no tant com perquè siguin inabastables dins un termini realista;
- Hi ha diverses opcions per assegurar la sostenibilitat de les LTPN. Un aspecte clau és aconseguir que els membres de la xarxa prenguin la iniciativa i facin seva la LTPN, encara que l'impuls inicial provingui d'institucions de tipus públic.



### SOCIS EXPERTS

Universitat de Loughborough (Regne Unit)  
Mobycon (Països Baixos)



### SOCIS EXECUTORS

Cambridge (Regne Unit)  
Estocolm (Suècia)  
Győr (Hongria)  
Bages (Espanya)

<sup>1</sup> [www.travelplanplus.eu](http://www.travelplanplus.eu)

## Recomanacions Polítiques : el context

### Antecedents

A Europa, l'augment del trànsit en les zones urbanes ha provocat una congestió crònica. S'estima que cada any més d'un 1% del PIB de la UE es perd com a conseqüència d'aquest fenomen. A més, la contaminació atmosfèrica i acústica empitjoren cada any. Segons el "Llibre Verd de l'Urbanisme i la Mobilitat", el trànsit urbà es el responsable del 40% de les emissions del CO<sub>2</sub> i del 70% d'emissions d'altres contaminants procedents del transport per carretera. El nombre d'accidents de trànsit a les ciutats també està creixent anualment: un de cada tres accidents mortals es produeix en zones urbanes, i les víctimes principals són les persones més vulnerables, és a dir, vianants i ciclistes.

Tot i que aquests problemes es produeixen a nivell local, el seu impacte té efectes també a escala més àmplia: el canvi climàtic i l'escalfament global, l'augment dels problemes de salut, problemes a la cadena logística, etc. Les autoritats locals no poden fer front de manera individual a totes aquestes qüestions, i existeix una necessitat de cooperació i coordinació a nivell regional i nacional, així com també a nivell europeu.

Com s'ha esmentat anteriorment, les LTPN estan orientades al canvi de comportament de les persones i, per tant, s'allunyen de la perspectiva tradicional a l'hora d'abordar els problemes de transport, proporcionant una capacitat d'acció més gran. En conseqüència, les LTPN ofereixen una solució ràpida, econòmica i eficaç als problemes de transport i organització. Tot i així, com moltes altres mesures de gestió de la mobilitat, el potencial de les LTPN no sempre està prou reconegut per part dels responsables polítics.

Aquesta guia està dirigida a responsables polítics de tots els nivells de l'administració pública, oferint recomanacions realistes, polítiques factibles pels municipis i governs a escala regional, nacional i europea per permetre la difusió generalitzada de les LTPN a tota la Unió Europea.



### Transferència de polítiques

És important reconèixer que una experiència que ha tingut èxit en una àrea, pot no ser transferible a un altra de manera automàtica. Els efectes estan fortament influenciats per factors del context local. Aquests inclouen: els agents involucrats, les motivacions per a la formació de grups, l'abast i l'escala de la percepció del problema i els entorns d'organització, juntament amb els factors geogràfics, polítics, econòmics i institucionals.

Qualsevol nova iniciativa, com són les LTPN, implica elements d'incertesa pel que fa als processos de transferència; les lliçons apreses en altres llocs poden suposar un estalvi de temps i recursos a l'hora de transferir una iniciativa a un altre indret. Per això l'exploració de les qüestions relacionades amb la transferència de polítiques ajudarà a la implementació de les LTPN a tota la UE. Com a factors d'èxit més rellevants de la transferència de polítiques es poden esmentar: tenir un bon suport dels polítics locals; inspirar-se en diverses fonts en lloc de només en una; adaptar la política al context local en lloc de copiar directament; i integrar la iniciativa dins el marc institucional local.

La transferència de polítiques hauria de ser més senzilla entre països amb una base cultural similar. Per a més informació sobre aquest tema es pot consultar la publicació: 'Xarxes Locals de Transport: avaluació de la transferència de polítiques'.

### Aspectes per una implementació reeixida

Els socis del projecte TRAVEL PLAN PLUS han recollit en aquest document una sèrie de recomanacions realistes i viables per ajudar els responsables polítics que desitgin adoptar una LTPN a la seva regió.

Tant per a les organitzacions com per a les autoritats, el punt de partida és la percepció compartida de l'existència d'una problemàtica particular en matèria de mobilitat, així com la necessitat d'emprendre accions per resoldre-la. En aquest cas, el suport mutu serà un factor de dinamització prou rellevant per tirar endavant la LTPN sense necessitat de recórrer a la còpia directa d'experiències prèvies, sinó que aquestes poden servir més aviat per inspirar o orientar noves implementacions.

En particular, el document "Xarxes Locals de Transport: una guia pràctica d'implementació" recull un bon nombre de recomanacions pràctiques que poden ser de gran utilitat per als promotors de futures LTPN.

# Recomanacions polítiques per a responsables locals i regionals

## LTPN: un plantejament alternatiu

Les regions urbanes s'enfronten a múltiples reptes relacionats amb la mobilitat: la congestió, el soroll i la qualitat de l'aire, problemes de salut, la seguretat i la qualitat de vida. Aquestes qüestions són complexes i no es poden resoldre mitjançant mesures relacionades amb el transport individual. Requereixen solucions holístiques i integrades, no només des d'una perspectiva pràctica, sinó també des de la perspectiva financera, econòmica, ambiental, social, i des d'àmplies perspectives polítiques.

Les solucions tradicionals basades en l'increment de l'oferta de transport impliquen grans inversions financeres i el compromís polític durant un període llarg de temps. Les LTPN ofereixen una alternativa a aquest plantejament fent que els sistemes de transport existents siguin més eficients. Ho aconsegueixen mitjançant objectius d'impacte màxim, curt termini i baix cost, i convencent a la gent dels beneficis que obtindran en modificar els seus hàbits de desplaçament oferint-los una àmplia gama d'alternatives al vehicle privat.

L'experiència del projecte TRAVEL PLAN PLUS mostra que certament no és una tasca fàcil, però implicar els agents locals finalment condueix a augmentar la bona disposició per implicar-se en el procés, reduint tot tipus de barreres inicials. Aquest és el motiu pel qual els socis del TRAVEL PLAN PLUS veuen les LTPN com una bona aproximació per solucionar problemes urbans en regions que estan obertes a solucions alternatives.

## Ampliant el camp d'acció de les LTPN

Actualment, molts projectes de gestió de la mobilitat se segueixen centrant només en reduir l'ús del cotxe privat. Encara que és important per als responsables polítics, no és l'objectiu principal d'una LTPN, sinó que constitueix una eina per aconseguir els objectius de l'organització: reduir costos, millorar l'eficiència, la imatge i la salut. Per a les organitzacions locals, la resposta a la pregunta "què ofereix una LTPN?" ha de ser clara des de l'inici. Dit això, els responsables polítics poden estar segurs que les LTPN també tenen una funció clara en el seguiment ampli del transport, l'economia, la planificació territorial i els objectius socials i de política ambiental.



## Quan caldrà establir una LTPN?

Les xarxes es poden establir sota dos circumstàncies diferents:

1. **Quan una zona ja es troba en operació:** en aquest cas, els comportaments de mobilitat sovint són difícils de modificar.
2. **Quan un nou desenvolupament es troba en fase de planificació:** el desenvolupament urbanístic d'una àrea nova, així com l'expansió o renovació d'una zona existent, requereixen una sèrie d'autoritacions administratives per iniciar la construcció i aquestes poden estar relacionades amb l'establiment d'una LTPN.

En general, les autoritats públiques no són capaces de defensar la necessitat d'una LTPN en un desenvolupament que ja es troba en ús. En canvi, els exercicis de sensibilització i d'incentivació i d'assessorament gratuït han ajudat als socis del projecte TRAVEL PLAN PLUS a convèncer els agents a unir-se a la xarxa. Tot i així, les proves pilot dutes a terme al Bages i a Estocolm han demostrat que el principal obstacle de les organitzacions és que aquestes no perceben els problemes relacionats amb el trànsit com a problemes generats per les seves activitats, o bé que tenen altres prioritats (de tipus econòmic, financer,...).

Per a nous desenvolupaments, la creació d'una LTPN pot formar part de la tramitació administrativa. La fase de planificació serà un bon moment per incentivar o desincentivar els treballadors a utilitzar diferents mitjans de desplaçament, ja que els seus hàbits encara no estan ben consolidats. En aquest estadi, els treballadors normalment estan més receptius a les alternatives, que d'una altra manera podrien no tenir en consideració.

## Lideratge públic per arrencar una LTPN

En tres de les quatre zones on s'ha aplicat el TRAVEL PLAN PLUS (Bages, Cambridgeshire i Győr), els poders públics van prendre la iniciativa de crear la xarxa i van animar els agents a unir-s'hi. Els fons i el temps es van posar a la seva disposició. Una cop la xarxa està establerta passa a ser una associació. Com que els membres de la LTPN hi desenvolupen un paper rellevant, en aquest estadi la necessitat de les autoritats de participar-hi pot reduir-se mentre el procés evoluciona.

## Recomanacions

- Una LTPN només pot ser considerada seriosament quan el context organitzatiu i les condicions de l'entorn local siguin els adequats.
- Una LTPN no només ha d'estar lligada al transport, sinó que cal que s'ampliï a d'altres àmbits de la política local.
- Per a nous desenvolupaments, l'establiment d'una Xarxa Local de Transport pot formar part del procés de planificació.
- Cal proporcionar un lideratge real quan s'inicia el procés, però també és molt recomanable que els membres de la LTPN estiguin cada vegada més involucrats i tinguin més poder quan la xarxa ja està establerta.

## Recomanacions polítiques a nivell estatal

### Identificar els representants polítics estatals

Els socis del projecte TRAVEL PLAN PLUS creuen que és essencial identificar els representants polítics estatals capaços d'impulsar el concepte de les LTPN a nivell de tot l'estat.

Una vegada identificats, aquests representants poden ser reconeguts com a "experts" i actuar com a defensors dels plans de desplaçament genèrics o plans de desplaçament específics a nivell sectorial o territorial.

### Avaluació dels impactes a llarg termini

La majoria de les LTPN no han assolit el seu potencial màxim; ni a nivell de xarxa local individual ni a nivell de la seva difusió nacional. Tanmateix és difícil precisar els impactes que han tingut per la falta de dades sòlides en el desenvolupament de les LTPN fins la data actual.

En particular, tot i que hi ha exemples de LTPN a Europa (en especial als Països Baixos i al Regne Unit) i projectes europeus anteriors que s'han aproximat a les LTPN, hi ha una manca de literatura sobre l'eficàcia de les LTPN fora dels Estats Units. Cal una investigació addicional dirigida a l'efectivitat a llarg termini de les LTPN sota diferents circumstàncies geogràfiques, econòmiques i polítiques.

### Difondre el missatge

Les autoritats del país han de transmetre la importància i el potencial de les LTPN a les autoritats locals i regionals, així com a altres organismes, com ara els operadors del transport públic, grups empresarials i sindicats.

El missatge que les LTPN poden esdevenir una part important i integral del transport a escala estatal cal que es reflecteixi en el marc de les polítiques nacionals de transport i requereix reunions d'alt nivell entre representants de les autoritats de transport nacional i les administracions locals.

Les accions dirigides a modificar els hàbits de desplaçament dels ciutadans així com l'elecció del tipus de transport, han de complementar-se amb campanyes de comunicació a llarg termini, ja que cal tenir en compte que aquest canvi d'actitud només es pot aconseguir si les mesures polítiques van acompanyades d'activitats educatives i de sensibilització.

Quan es planteja la difusió dels beneficis de les LTPN, cal parar una atenció especial a les motivacions de les organitzacions que en formen part. Per exemple, algunes organitzacions poden prioritzar objectius associats a criteris de responsabilitat social de l'empresa, mentre que altres es poden centrar en qüestions mediambientals o d'eficiència energètica.



### Integració de les LTPN en les polítiques de transport

Cal afegir que els governs nacionals han d'integrar el concepte de LTPN no només en les polítiques relatives a la gestió de la mobilitat, sinó també en les de transport en general i en la normativa d'ordenació del territori; i, fins i tot, en àmbits d'abast més ampli com poden ser la política social, econòmica i mediambiental.

#### Recomanacions

- Identificar els representants nacionals que poden ajudar a difondre el concepte de LTPN.
- Avaluar contínuament els beneficis (a llarg termini) de les LTPN per als diferents agents involucrats associats a les diverses motivacions per participar-hi.
- Convèncer a les autoritats locals i regionals que les LTPN són un element fonamental del transport; planificar i disposar d'un ampli arsenal polític mitjançant reunions amb agents rellevants, assegurant que la informació sobre les LTPN apareix en les orientacions polítiques apropiades.
- Integrar el concepte de LTPN en el marc de les polítiques estatals en la mesura del possible.

## Recomanacions polítiques a nivell europeu

La UE també està en condicions d'aportar una contribució valuosa a la projecció de les LTPN a les ciutats europees. Els socis del projecte TRAVEL PLAN PLUS han identificat tres estratègies per a l'extensió del concepte de les LTPN arreu d'Europa.

### Situar les LTPN a l'agenda política europea

En els últims anys, les iniciatives europees adreçades a la mobilitat urbana s'han desenvolupat sovint de manera independent, centrades en l'ús de l'energia, la congestió, les emissions o altres perspectives polítiques.

Les LTPN no només s'han contemplat com a eina per reduir el consum d'energia o com una altra mesura de gestió de la mobilitat. La naturalesa complexa dels problemes als que avui s'enfronten les ciutats europees i els seus ciutadans exigeix una perspectiva més àmplia.

De la mateixa manera que les autoritats més modestes, la UE té un paper fonamental en la promoció de les LTPN abordant tots els àmbits polítics pertinents, mostrant el potencial de les LTPN per aconseguir objectius polítics dins l'àmbit de la mobilitat i inclouent-les en els documents polítics.

### Promoure la implantació de noves LTPN

Per al Consell Comarcal de Cambridgeshire, l'incentiu financer de la UE (IEE) va ser un dels motius principals per configurar la seva LTPN. Considerant els seus bons resultats, la xarxa continua operativa més enllà de l'àmbit del projecte TRAVEL PLAN PLUS. Els fons europeus per al desenvolupament de solucions urbanes sostenibles pot ajudar a les autoritats locals a decidir sobre la creació d'una LTPN a la seva ciutat.

A més, la UE pot utilitzar el seu rol d'orientació en la creació de marcs i objectius comuns, on cada ciutat europea pot tenir l'oportunitat de seleccionar les eines i metodologies que s'adaptin millor al seu context específic.

### Difusió dels resultats del projecte

Una aplicació que ha tingut èxit en una àrea pot no ser transferible de manera automàtica a una altra. La difusió de bones pràctiques i les lliçons apreses són essencials per a l'adopció amb èxit de les LTPN a tota la UE. Cal fer-ne una promoció activa i no únicament limitada a internet, fulletons i conferències. L'avaluació de l'impacte de les LTPN és una condició prèvia necessària per aconseguir-ho.

D'altra banda, els resultats del projecte TRAVEL PLAN PLUS han demostrat clarament que és essencial establir canals de comunicació entre els representants de les ciutats i regions en diferents parts de la UE per intercanviar informació, coneixement i bones pràctiques. Aquest apropament permet a les ciutats amb experiència amb les LTPN actuar com a referents per a les ciutats interessades a establir la seva pròpia xarxa local.



### Recomanacions

- Promoure l'adopció de les LTPN arreu de la UE com un exemple de bona pràctica en matèria de transport, energia, salut i desenvolupament econòmic.
- Establir incentius financers per ajudar a les ciutats en l'aplicació inicial d'una LTPN.
- Habilitar canals per contrastar l'eficàcia a llarg termini de la LTPN sota diferents circumstàncies.
- Facilitar la cooperació més estreta entre les ciutats europees amb l'objectiu de facilitar l'adopció de les LTPN.
- Donar suport a la difusió de bones pràctiques a escala europea per a il·lustrar els beneficis de les LTPN.

Aquestes recomanacions pràctiques es basen en els resultats del projecte TRAVEL PLAN PLUS. L'objectiu del TRAVEL PLAN PLUS fou el de promoure i donar suport a l'extensió de les Xarxes Locals de Transport (LTPN) arreu de la UE com a eines per aconseguir un sistema de transport més sostenible.

Altres publicacions d'aquesta sèrie són:

- Xarxes Locals de Transport: recomanacions per a legisladors
- Xarxes Locals de Transport: una guia pràctica d'implementació
- Xarxes Locals de Transport: avaluació de la transferència de polítiques

El projecte **TRAVEL PLAN PLUS** s'ha dut a terme per sis socis d'Hongria, Països Baixos, Espanya, Suècia i el Regne Unit.

**Marcus Enoch**  
**Loughborough University**  
 Leicestershire  
 Regne Unit  
**travelplanplus@lboro.ac.uk**  
 +44 (0) 1509 223408



La Universitat de Loughborough va ser coordinadora del projecte i sòcia experta per donar suport a l'aplicació, la implementació, el seguiment i l'avaluació de les LTPN.

**Hans Zuiver**  
**Mobycon**  
 Amsterdam  
 Països Baixos  
**h.zuiver@mobycon.nl**  
 +31 (0) 20 7582130



Mobycon va ser soci expert que va donar suport a la implementació, el seguiment i l'avaluació de la LTPN.

**Mark Webb**  
**Cambridgeshire County Council**  
**and Travel for Work Partnership**  
 Cambridge  
 Regne Unit  
**mark.webb@cambridgeshire.gov.uk**  
 +44 (0) 1223 715696



Al Regne Unit, la LTPN integra el Cambridge Science Park, el Cambridge Business Park i el St John's Innovation Centre. Els motius principals per implementar una LTPN van ser la congestió interna i congestió de la xarxa viària per accedir a l'àrea.

**Jonas Thörnqvist**  
**Swedish Transport Administration**  
 Estocolm  
 Suècia  
**jonas.thornqvist@trafikverket.se**  
 +46 (0) 70 321 93 46



La LTPN a Suècia comprèn la terminal de mercaderies (Cargo City) amb seu a Arlanda Airport. El repte principal era reduir el nombre de desplaçaments individuals. La implantació de la LTPN es va veure impulsada per la necessitat de reduir el CO<sub>2</sub> en les activitats de l'aeroport.

**Petra Szakonyi**  
**The Municipality of Győr**  
 Győr  
 Hongria  
**szakonyi.petra@gyor-ph.hu**  
 +36 (0) 96 500 272



La LTPN d'Hongria comprèn un grup de centre educatiu. Cada escola estava interessada en promoure alternatives a l'automòbil per als desplaçaments d'alumnes, pares i personal.

**Isabel Ledesma**  
**Consell Comarcal del Bages**  
 Manresa  
 Espanya  
**peuropeus@ccbages.cat**  
 +34 (0) 936 930 384



La LTPN a Espanya comprèn els polígons industrials de Santpedor i Sant Fruitós de Bages que són de difícil accés sense cotxe. Millorar l'accés dels treballadors i els clients era la motivació més important d'aquesta LTPN.

Per a més informació sobre el TRAVEL PLAN PLUS i per accedir al curs on-line gratuït: "How to create and sustain a Local Travel Plan Network", visiteu la pàgina web del projecte: **www.travelplanplus.eu**